

Republica Moldova
CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

DECIZIE
DE INADMISIBILITATE

a sesizării nr. 25g/2022

privind excepția de neconstituționalitate a
articolului 309 alin. (1) din Codul de procedură penală
*(omisiunea includerii apărătorului în categoria
persoanelor care au dreptul de a solicita eliberarea
provizorie a învinuitului/inculpatului)*

CHIȘINĂU
19 aprilie 2022

Curtea Constituțională, judecând în componența:

dnei Domnica MANOLE, *Președinte*,
dlui Nicolae ROȘCA,
dnei Liuba ȘOVA,
dlui Serghei ȚURCAN,
dlui Vladimir ȚURCAN, *judecători*,
cu participarea dnei Ana Florean, *asistent judiciar*,

Având în vedere sesizarea înregistrată la 18 februarie 2022,
Examinând admisibilitatea sesizării menționate,
Având în vedere actele și lucrările dosarului,
Deliberând la 19 aprilie 2022, în camera de consiliu,

Pronunță următoarea decizie:

ÎN FAPT

1. La originea cauzei se află sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a articolului 309 alin. (1) din Codul de procedură penală, adoptat prin Legea nr. 122 din 14 martie 2003, ridicată din oficiu de dl judecător Victor Sandu, în dosarul nr. 17-332/2021, pendinte la Judecătoria Chișinău, sediul Ciocana.

2. Sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a fost trimisă la Curtea Constituțională la 18 februarie 2022, pe baza articolului 135 alin. (1) literele a) și g) din Constituție.

A. Circumstanțele litigiului principal

3. Pe rolul Procuraturii Anticorupție se află cauza penală de învinuire a dlui Ion Motînga de comiterea infracțiunii prevăzute de articolul 324 alin. (2) lit. b) [*Corupere pasivă*] din Codul penal.

4. Judecătoria Chișinău, sediul Ciocana, a fost sesizată de dl procuror Vadim Prisacari cu privire la prelungirea arestului preventiv în privința dlui Ion Motînga pentru o perioadă de 30 de zile.

5. La 21 decembrie 2021, dl avocat Roman Scripnic a formulat o cerere cu privire la eliberarea provizorie a învinuitului Ion Motînga.

6. În cadrul ședinței din 28 decembrie 2021, dl judecător Victor Sandu a ridicat din oficiu excepția de neconstituționalitate a articolului 309 alin. (1) din Codul de procedură penală, sub aspectul omisiunii includerii apărătorului în categoria persoanelor care au dreptul de a solicita eliberarea provizorie a învinuitului sau inculpatului.

7. Prin încheierea din aceeași dată, Judecătoria Chișinău, sediul Ciocana, a trimis sesizarea la Curtea Constituțională, în vederea soluționării acesteia.

B. Legislația pertinentă

8. Prevederile relevante ale Constituției sunt următoarele:

Articolul 20 Accesul liber la justiție

„(1) Orice persoană are dreptul la satisfacție efectivă din partea instanțelor judecătorești competente împotriva actelor care violează drepturile, libertățile și interesele sale legitime.

(2) Nici o lege nu poate îngreuna accesul la justiție.”

Articolul 23 Dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle

„(1) Fiecare om are dreptul să i se recunoască personalitatea juridică.

(2) Statul asigură dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle. În acest scop statul publică și face accesibile toate legile și alte acte normative.”

Articolul 26 Dreptul la apărare

„(1) Dreptul la apărare este garantat.

(2) Fiecare om are dreptul să reacționeze independent, prin mijloace legitime, la încălcarea drepturilor și libertăților sale.

[...].”

Articolul 54 Restrângerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți

„(1) În Republica Moldova nu pot fi adoptate legi care ar suprima sau ar diminua drepturile și libertățile fundamentale ale omului și cetățeanului.

(2) Exercițiul drepturilor și libertăților nu poate fi supus altor restrângeri decât celor prevăzute de lege, care corespund normelor unanim recunoscute ale dreptului internațional și sînt necesare în interesele securității naționale, integrității teritoriale, bunăstării economice a țării, ordinii publice, în scopul prevenirii tulburărilor în masă și infracțiunilor, protejării drepturilor, libertăților și demnității altor persoane, împiedicării divulgării informațiilor confidențiale sau garantării autorității și imparțialității justiției.

(3) Prevederile alineatului (2) nu admit restrângerea drepturilor proclamate în articolele 20-24.

(4) Restrângerea trebuie să fie proporțională cu situația care a determinat-o și nu poate atinge existența dreptului sau a libertății.”

9. Prevederile relevante ale Codului de procedură penală, adoptat prin Legea nr. 122 din 14 martie 2003, sunt următoarele:

Articolul 309 Cererea de eliberare provizorie și examinarea acesteia

„(1) Cererea de eliberare provizorie, în condițiile art. 191 sau 192 poate fi depusă de către învinuit, inculpat, de soțul, rudele lui apropiate în cursul urmăririi penale și în cursul judecării cauzei, până la terminarea cercetării judiciare în primă instanță.

(2) Cererea va cuprinde numele, prenumele, domiciliul și calitatea procesuală a persoanei care o depune, precum și mențiunea despre cunoașterea dispozițiilor prezentului cod privind cazurile în care se admite revocarea eliberării provizorii.

(3) În cazul eliberării provizorii pe cauțiune, cererea va cuprinde și obligația depunerii cauțiunii, precum și mențiunea cunoașterii dispozițiilor prezentului cod privind cazurile de nerestituire a cauțiunii.

(4) Cererea depusă la administrația locului de deținere a persoanei se remite instanței de judecată competente în termen de 24 de ore.”

Articolul 190

Liberarea provizorie sub control judiciar sau pe cauțiune

„Liberarea provizorie sub control judiciar sau pe cauțiune poate fi dispusă de către judecătorul de instrucție sau, după caz, de către instanța de judecată, la solicitarea procurorului, a persoanei arestate preventiv sau a avocatului acesteia.”

ÎN DREPT

A. Argumentele autorului sesizării privind excepția de neconstituționalitate

10. Autorul sesizării susține că articolul 309 alin. (1) din Codul de procedură penală nu prevede dreptul avocatului de a depune cerere de eliberare provizorie în numele învinutului sau inculpatului.

11. Autorul consideră că omisiunea includerii apărătorului în categoria persoanelor care dispun de dreptul de a formula o cerere de eliberare provizorie constituie o ingerință în accesul liber la justiție și o restrângere a dreptului la apărare prin intermediul avocatului.

12. Totodată, autorul menționează că, deși dispozițiile generale ale Codului de procedură penală (articolele 67 alin. (1) și 68 alin. (1) pct. 7)) prevăd că apărătorul reprezintă interesele învinutului sau inculpatului și îi acordă asistența juridică prin toate mijloacele și metodele neinterzise de lege, inclusiv prin formularea cererilor necesare, norma contestată nu prevede posibilitatea depunerii cererii de eliberare provizorie sub control judiciar de către avocatul persoanei arestate preventiv. Din acest motiv, autorul pretinde că norma contestată nu corespunde condițiilor calității legii, în conformitate cu articolul 23 din Constituție.

13. În opinia autorului, prevederile contestate sunt contrare articolelor 20, 23 alin. (2), 26 și 54 din Constituție.

B. Aprecierea Curții

14. Examinând admisibilitatea sesizării privind excepția de neconstituționalitate, Curtea constată următoarele.

15. În conformitate cu articolul 135 alin. (1) lit. a) din Constituție, controlul constituționalității legilor Parlamentului, în prezenta cauză a unor prevederi din Codul de procedură penală, adoptat prin Legea nr. 122 din 14 martie 2003, ține de competența Curții Constituționale.

16. Curtea notează că excepția de neconstituționalitate, ridicată din oficiu de dl judecător Victor Sandu în dosarul nr. 17-332/2021, este formulată de

subiectul căruia i s-a conferit acest drept, în baza articolului 135 alin. (1) literele a) și g) din Constituție, așa cum a fost interpretat acesta prin Hotărârea Curții Constituționale nr. 2 din 9 februarie 2016.

17. Curtea reține că obiectul excepției îl constituie articolul 309 alin. (1) din Codul de procedură penală, sub aspectul omisiunii includerii apărătorului în categoria persoanelor care au dreptul de a solicita eliberarea provizorie a învinutului sau inculpatului. Curtea constată că prevederile contestate nu au făcut anterior obiect al controlului de constituționalitate.

18. Curtea reține că excepția de neconstituționalitate a fost ridicată într-o cauză care a avut ca obiect examinarea unui demers înaintat de avocat cu privire la eliberarea provizorie a învinutului. Prin urmare, norma contestată a fost deja aplicată la examinarea acestei cauze. Totuși, în eventualitatea în care Curtea nu ar exercita controlul de constituționalitate, prezenta excepție de neconstituționalitate ar fi lipsită de eficacitate. Curtea rămâne competentă să examineze prevederile criticate, având în vedere caracterul special al măsurilor preventive, imposibilitatea suspendării procedurii de soluționare a acestora, precum și celeritatea examinării acestor categorii de dosare (a se vedea HCC nr. 15 din 28 mai 2020, § 14).

19. În jurisprudența sa, Curtea a reținut că omisiunea legislativă poate constitui obiect de examinare dacă prin aceasta este afectat un drept fundamental (a se vedea HCC nr. 23 din 5 august 2021, § 30).

20. Curtea notează că o altă condiție obligatorie pentru ca excepția de neconstituționalitate să poată fi examinată în fond este incidența unui drept fundamental. Astfel, Curtea va analiza, prin prisma argumentelor autorului sesizării, dacă prevederile contestate reprezintă o ingerință într-un drept fundamental.

21. Autorul sesizării susține că norma contestată, sub aspectul omisiunii includerii apărătorului în categoria persoanelor care dispun de dreptul de a formula cerere de eliberare provizorie în interesul învinutului sau inculpatului, încalcă articolele 20 [*accesul liber la justiție*], 23 [*dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle*], 26 [*dreptul la apărare*] și 54 [*restrângerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți*] din Constituție.

22. Cu privire la articolele 23 și 54 din Constituție, Curtea reiterează că acestea nu au o aplicabilitate de sine stătătoare. Pentru a fi aplicabile, autorul sesizării trebuie să demonstreze existența unor ingerințe în drepturile fundamentale (a se vedea HCC nr. 15 din 28 aprilie 2021, § 20).

23. Cu privire la pretinsa încălcare a articolelor 20 și 26 din Constituție, autorul excepției pretinde că prevederile contestate nu permit apărătorului să solicite eliberarea provizorie a învinutului sau inculpatului, fapt care constituie o ingerință în accesul liber la justiție și o restrângere a dreptului la apărare.

24. Curtea reține că articolul 20 alin. (1) din Constituție prevede că orice persoană are dreptul la satisfacție efectivă din partea instanțelor judecătorești competente împotriva actelor care violează drepturile, libertățile și interesele sale legitime. Totodată, cu privire la dreptul la apărare prevăzut de articolul 26 din Constituție, în jurisprudența sa, Curtea a reținut că acest drept reprezintă totalitatea prerogativelor și a posibilităților pe care persoanele le

au, potrivit legii, în vederea apărării intereselor lor în fața instanțelor judecătorești (a se vedea, *mutatis mutandis*, HCC nr. 5 din 3 martie 2022, § 65).

25. Potrivit normei contestate, cererea de eliberare provizorie, în condițiile articolelor 191 [*liberarea provizorie sub control judiciar*] sau 192 [*liberarea provizorie pe cauțiune*], poate fi depusă de către învinuit, inculpat, de soțul, rudele lui apropiate în cursul urmăririi penale și în cursul judecării cauzei, până la terminarea cercetării judiciare în primă instanță.

26. Totuși, Curtea observă că o analiză sistemică a prevederilor Codului de procedură penală ar permite unui observator independent să identifice rolul și locul unui apărător la toate fazele procesului penal.

27. Curtea subliniază că dreptul la apărare este asigurat expres de articolul 17 din Codul de procedură penală, potrivit căruia părțile au dreptul să fie asistate sau, după caz, reprezentate de un apărător ales sau de un avocat care acordă asistență juridică garantată de stat, iar organul de urmărire penală și instanța judecătorească sunt obligate să le asigure deplina exercitare a drepturilor lor procesuale, în condițiile Codului.

28. Mai mult ca atât, dispozițiile generale ale Codului de procedură penală **prevăd că apărătorul pe parcursul procesului penal reprezintă interesele învinuitului sau inculpatului și îi acordă asistența juridică prin toate mijloacele și metodele neinterzise de lege, inclusiv prin formularea cererilor sau plângerilor necesare**, precum și dreptul de a lua cunoștință de orice demersuri prezentate de procuror cu privire la aplicarea, prelungirea, revocarea sau înlocuirea măsurii procesuale de constrângere, înainte de a fi transmise judecătorului de instrucție sau instanței de judecată (articolele 67 alin. (1) și 68 alin. (1) pct. 7) și pct. 14), alin. (2) pct. 3).

29. Totodată, Curtea observă că articolul 190 din Codul de procedură penală stabilește că **liberarea provizorie sub control judiciar sau pe cauțiune poate fi dispusă la solicitarea procurorului, a persoanei arestate preventiv sau a avocatului acesteia**. Prin urmare, Curtea constată că avocatul nu este privat de dreptul de a solicita eliberarea provizorie a învinuitului sau inculpatului. Mai mult, apărătorul poate contesta cu recurs încheierea judecătorului de instrucție în cazul în care acesta refuză liberarea provizorie a învinuitului (articolul 311 alin. (1) din Codul de procedură penală).

30. În acest context, Curtea reamintește că principiul preeminenței dreptului reclamă ca legile să fie interpretate și aplicate ca făcând parte dintr-un sistem juridic coerent, nu în mod izolat și prin ignorarea altor norme relevante (a se vedea DCC nr. 162 din 2 noiembrie 2021, § 22).

31. Cu privire la argumentul autorului precum că norma contestată nu corespunde exigențelor de calitate a legii, în condițiile în care alte norme cu caracter general acordă avocatului dreptul de a înainta cererile necesare apărării învinuitului sau inculpatului, Curtea reține că acesta vizează aspecte de aplicare și de interpretare a normelor care țin exclusiv de competența instanțelor de judecată (DCC nr. 27 din 24 februarie 2022, § 28).

32. Așadar, Curtea reține că prevederile contestate nu aduc vreo ingerință în articolele 20 și 26 din Constituție. Din acest motiv, Curtea constată că în acest caz nici articolele 23 și 54 din Constituție nu sunt incidente.

33. Prin urmare, în baza celor menționate *supra*, Curtea constată că sesizarea nu întrunește condițiile de admisibilitate și nu poate fi acceptată pentru examinare în fond.

Din aceste motive, în baza articolelor 135 alin. (1) literele a) și g), 140 alin. (2) din Constituție, 26 alin. (1) din Legea cu privire la Curtea Constituțională, 61 alin. (3) și 64 din Codul jurisdicției constituționale, Curtea Constituțională

DECIDE:

1. *Se declară inadmisibilă* sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a articolului 309 alin. (1) din Codul de procedură penală, adoptat prin Legea nr. 122 din 14 martie 2003, ridicată din oficiu de dl judecător Victor Sandu, în dosarul nr.17-332/2021, pendinte la Judecătoria Chișinău, sediul Ciocana.

2. Prezenta decizie este definitivă, nu poate fi supusă niciunei căi de atac, intră în vigoare la data adoptării și se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

Președinte

Domnica MANOLE

Chișinău, 19 aprilie 2022
DCC nr. 53
Dosarul nr. 25g/2022